

1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-1-1>

УДК 339.727.22(477)

Гаврилюк О.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економіки,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Сайчук Н.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів і кредиту,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Дольний Ю.З.

магістр,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Gavryliuk Oksana, Sainchuk Nataliya, Dolnyi Yuriy

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

ТЕНДЕНЦІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРЯМОГО ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Статтю присвячено аналізу стану, тенденцій та особливостей прямого іноземного інвестування в економіку України. З'ясовано, що динаміка надходження й обсяги накопичених прямих іноземних інвестицій протягом 1999–2018 рр. не відповідають потребам модернізації вітчизняної економіки та формування умов її зростання. Визначено низьку якість іноземних інвестицій, залучених у вітчизняну економіку у вигляді round-tripping-інвестицій. Здійснено розрахунок Індексу успішності України у залученні прямих іноземних інвестицій. Відзначено, що, незважаючи на низьку інвестиційну привабливість нашої держави порівняно з переважною більшістю транзитивних і європейських країн, інтерес іноземних інвесторів до України та вітчизняних активів поступово зростає. На це вказують збільшення кількості greenfield інвестицій та позитивні зрушення на ринку угод злиття і поглинання (M&A) у 2017–2018 рр.

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, round-tripping-інвестиції, Індекс успішності у залученні прямих іноземних інвестицій, greenfield-інвестиції, угоди злиття і поглинання.

Постановка проблеми. Прямі іноземні інвестиції є економічним ресурсом і чинником зовнішнього впливу на соціально-економічний розвиток держав, одним із ключових критеріїв позиціонування країни у світовій економіці, інструментом поглиблення міжнародної інтеграції, розширення економічного співробітництва. Вони не лише фінансують економічне зростання, але, що більш важливо, переводять його на новий щабель ефективності, приносячи нові технології, ноу-хау і передовий досвід менеджменту. Разом із цим конкурентна боротьба за інвестиційні потоки між 195 незалежними державами відбувається в умовах уповільнення розвитку світової економіки, збільшення припливу ПІІ до країн, що розвиваються, та транзитив-

них економік на тлі зростання протекціоністських тенденцій щодо іноземного капіталу, передусім у розвинених країнах. Україна є малою відкритою економікою і гостро відчуває нестачу капіталу, тому залучення прямих іноземних інвестицій є пріоритетним завданням, яке стоїть перед нашою державою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процеси прямого іноземного інвестування в умовах глобалізації, особливості залучення інвестицій в економіку України, оцінки та формування сприятливого інвестиційного клімату досліджуються у працях О.В. Бухало, А.А. Вдовічена, О.О. Вороніної, О.В. Гаврилюка, Я.А. Жалила, Г.С. Корепанова, Д.Г. Лук'яненка, Ю.В. Макогона, А.А. Пересади, А.М. Поручника, О.І. Рогача, О.П. Сви-

дера, В.Г. Федоренка та багатьох інших. Незважаючи на значну кількість робіт з інвестиційної проблематики, питання визначення місця України у світовому інвестиційному просторі, моніторинг поточного стану та кількісно-якісних особливостей розвитку інвестиційного співробітництва визначають актуальність подальших наукових і прикладних напрацювань у цій площині.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз стану, тенденцій та особливостей прямого іноземного інвестування в економіку України.

Виклад основного матеріалу. Модернізація економіки України, формування умов її зростання і забезпечення її стійкості зумовлюють потребу максимального залучення як внутрішніх, так і зовнішніх ресурсів, пов'язаних, зокрема, з участю країни у процесах міжнародного руху капіталів.

За даними ЮНКТАД [4], у 2018 р. в економіку України було залучено 2,355 млрд дол. США прямих іноземних інвестицій (ПІІ), що на 266,0 млн дол. США, або на 9,5%, менше, ніж у 2017 р., та на 929,0 млн дол. США, або на 28,3%, менше порівняно з обсягами надходжень ПІІ у 2016 р. Динаміка залучення ПІІ в економіку України характеризується відсутністю усталених тенденцій, що наочно відображено на рис. 1.

Як бачимо, після значного збільшення надходжень ПІІ у 2007–2008 рр. фіксується значне зменшення їх обсягів у 2009 р., поступове відновлення позитивної динаміки у 2010–2012 рр., подальше скорочення у 2013 р. та масштабне зменшення у 2014 р. У 2015–2016 рр. спостерігалось деяке поживлення активності іноземних інвесторів, а 2017–2018 рр. продемонстрували спадну тенденцію надходження ПІІ. Обсяг залучених інвестицій у 2018 р., по суті, є одним із найменших за останні 14 років за винятком 2014 р.

Накопичений обсяг ПІІ, залучених в українську економіку за 1999–2018 рр., відображено на рис. 2. При цьому за 2012–2018 рр. він знизився на 23,274 млрд дол. США, або на 34,7 в. п., до 43,757 млрд дол. США, що, звичайно, не закладає підвалини належного відтворення й економічного зростання в країні. Тобто сьогодні наша країна не є інвестиційно привабливою для іноземного інвестора, програючи у конкурентній боротьбі за міжнародні інвестиційні ресурси.

Свідченням цього є значний розрив у величині ПІІ на одного жителя країни в розвинених країнах, країнах, що розвиваються, та країнах із перехідною економікою. За розрахунками, проведеними за статистичною базою ЮНКТАД, на одного жителя планети у 2018 р. припадало 4 243 дол. США ПІІ, причому в розвинених країнах цей показник становив 19 633 дол. США; у групі країн, що розвиваються, – 1 712 дол. США; у країнах із перехідною економікою – 2 609 дол. США, а в Україні – 994 дол. США.

Суттєво нижчим значення даного показника для України є порівняно з відповідними даними серед групи транзитивних країн та країн Європи (табл. 1). Як бачимо, ПІІ на душу населення у групі країн із перехідною економікою протягом 2009–2018 рр. є нижчими за український рівень лише в Республіці Молдова (до 2018 р.), Узбекистані, Таджикистані та Киргизстані. Натомість у 2018 р. цей показник значно вищий у Чорногорії (у 8,9 рази), Казахстані (у 8,2 рази), Туркменістані (у 6,2 рази), Сербії (у 5,1 рази), Грузії (у 4,5 рази).

Також за величиною ПІІ на душу населення Україна значно поступається європейським державам – членам колишнього соціалістичного табору, переважна більшість яких мала приблизно однакові стартові передумови соціально-економічних перетворень, проте

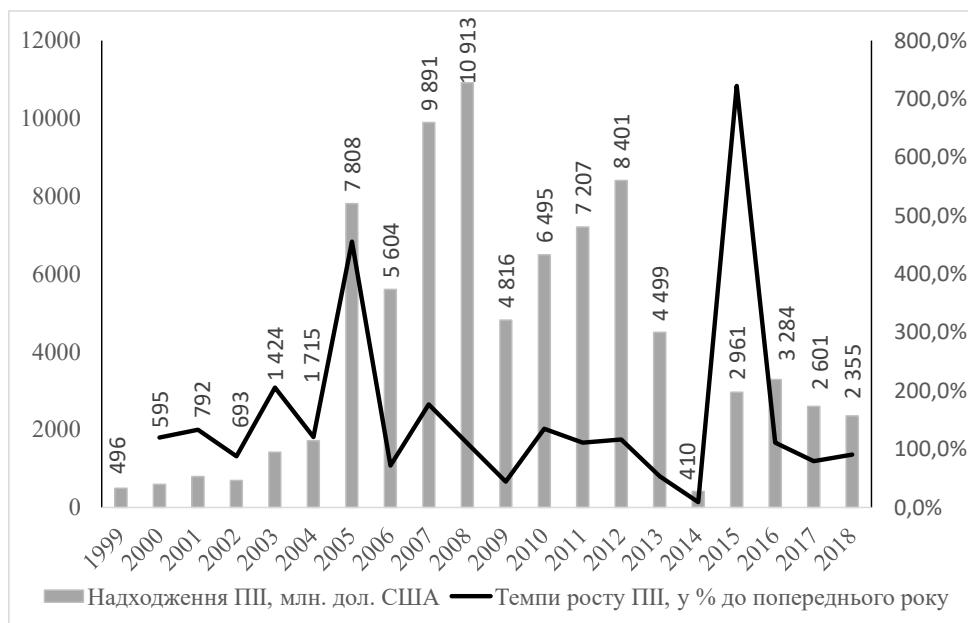

Рис. 1. Динаміка і темпи надходження ПІІ в економіку України у 1999–2018 рр.

Джерело: складено авторами за даними [4]

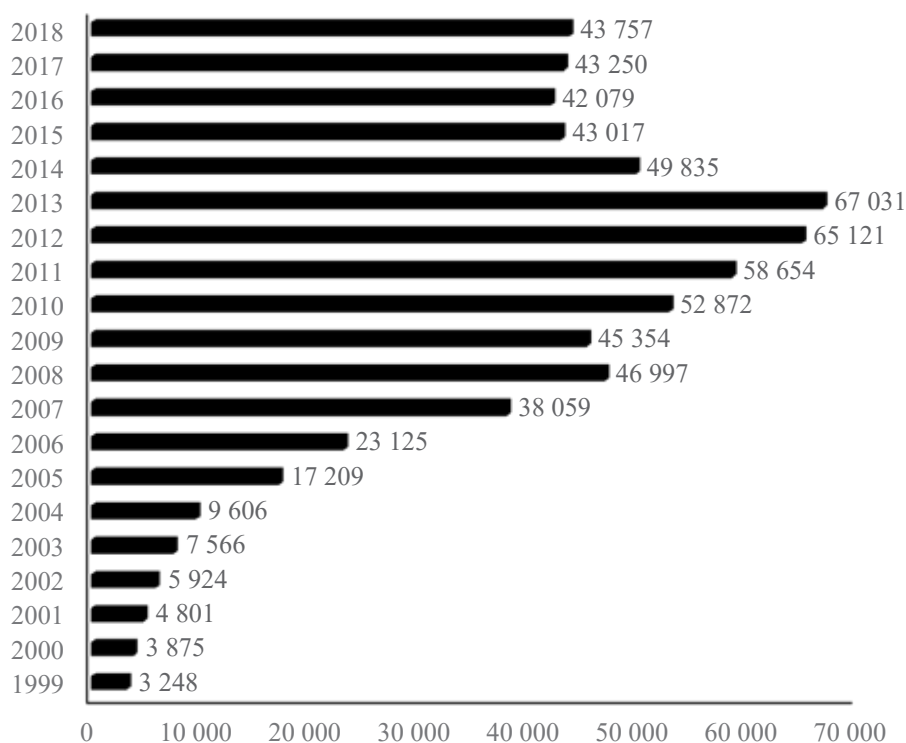

Рис. 2. Накопичені ПІІ в економіці України у 1999–2018 рр., млн дол. США

Джерело: складено авторами за даними [4]

досягнула на цьому шляху набагато кращих результатів. І хоча у 2013 р. величина ПІІ на душу населення в Україні була найвищою за період 2009–2018 рр., цей показник був у 2,8 рази меншим, ніж у Румунії; у 3,9 рази нижчим, ніж у Литві; у 7,4 рази менший від угорського рівня, у 8,5 рази – чеського та в 11,2 рази менший за показник Естонії (табл. 1). Тобто, оцінивши результати цих країн, можна зробити висновок, що наявний рівень економічного розвитку й послідовні заходи з упровадження ринкових реформ є атрактивним чинником для іноземних інвесторів під час вибору ними країни як об’єкта вкладення коштів.

Результатом низької інвестиційної привабливості України для міжнародних інвесторів є низька частка вхідних інвестицій у ВВП країни та питома вага накопичених ПІІ у валовому внутрішньому продукті (рис. 3), що, враховуючи наявний стан зносу основних фондів, не в змозі забезпечити мінімальний рівень підтримки виробничих потужностей у належному стані і тим більше технологічне оновлення економіки і перехід її на інноваційний тип розвитку.

Серед основних причин такого незадовільного стану справ – низький рівень соціально-економічного розвитку країни і нестабільність політичної ситуації, високий рівень «тінізації» економіки та корупції, несприятливий інвестиційний клімат, непрозора судова система, слабкість багатьох державних інституцій. Ускладнює ситуацію ще й те, що Україна з 2014 р. фактично знаходиться у стані війни, що стримує впрова-

дження ключових реформ і відволікає значні фінансові ресурси на військові потреби.

Викликає занепокоєння те, що певний обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну не є «цілковито іноземним». Йдеться про round-tripping investments, які Національний банк України розглядає як «явище, яке означає виведення резидентами за кордон коштів, які потім повертаються у вигляді ПІІ» [2]. Професор В. Козюк стверджує: «Виведення капіталів за кордон є способом сформувати портфель активів, який буде менш чутливий до політичних ризиків. Завдання – фінансувати експансію так, щоб нові активи меншою мірою підпадали під ризик експропріації та давали змогу обходити регуляторні бар’єри» [1]. За оцінками Національного банку України, у 2018 р. round-tripping-інвестиції в економіку України становили 485 млн дол. США, що на 215,0 млн дол. США, або на 79,6%, більше, ніж у 2017 р., та на 351 млн дол. США, або у 3,6 рази, перевищили їх рівень у 2016 р. Таким чином, частка round-tripping-інвестицій у загальному обсязі ПІІ, залучених в економіку України, у 2018 р. зросла до 20,6% проти 10,4% у 2017 р. та 4,1% у 2016 р.

У 2018 р. 21,8% таких інвестицій було вкладено у банківський сектор України (у 2017 р. – 20,0%, у 2016 р. – лише у банківський сектор). Здійснювалися ці операції переважно через Кіпр (4,1 млрд дол. за 2010–2018 рр.), Нідерланди (1,54 млрд дол. США), Швейцарію (0,53 млрд дол. США), Австрію (0,48 млрд дол. США) та Німеччину (0,37 млрд дол. США).

У прес-релізі НБУ зазначається: «Загалом упродовж 2010–2018 років обсяг коштів резидентів, які були виведені за кордон, а потім повернені в Україну як іноземні інвестиції, становив 8,4 млрд дол. США, або 22% від

загального обсягу ПІІ за цей період» [5]. У прес-релізі стверджується: «...найбільші обсяги round tripping-інвестицій спостерігалися впродовж 2010–2013 років, коли вони становили близько третини від загального

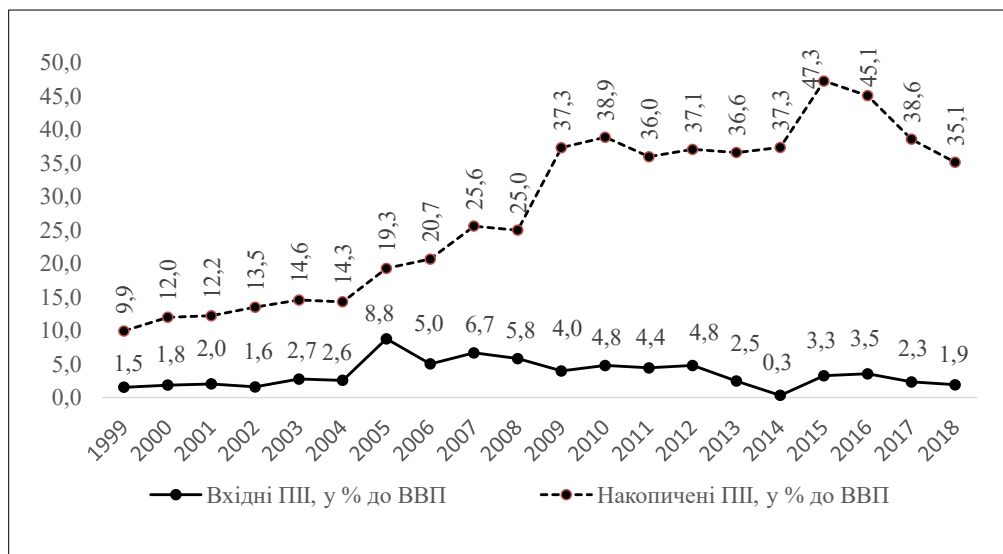

Рис. 3. Питова вага ПІІ у ВВП України у 1999–2018 рр.

Джерело: складено авторами за даними [4]

Таблиця 1

Прямі іноземні інвестиції на душу населення у групі країн із перехідною економікою та окремих країн Євросоюзу, дол. США

Країна	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Албанія	1100	1107	1503	1474	1347	1471	1483	1704	2300	2693
Вірменія	1293	1531	1823	1835	1898	1450	1487	1585	1621	1878
Азербайджан	794	847	996	1200	1465	1913	2311	2744	3007	3130
Білорусь	900	1046	1373	1538	1759	1870	1895	1964	2091	2196
Боснія та Герцеговина	1851	1802	1932	2073	2283	2038	1964	1967	2352	2378
Грузія	1767	2003	2331	2596	2900	3308	3358	3713	4414	4511
Казахстан	4439	5040	6451	7088	7277	7555	7512	7941	8047	8110
Киргизстан	268	313	438	635	584	615	791	881	655	639
Чорногорія	..	6778	6730	7514	8201	7717	7770	7273	8466	8835
Північна Македонія	2187	2101	2257	2345	2644	2351	2304	2359	2705	2859
Республіка Молдова	635	724	847	860	843	815	725	740	912	1002
Росія	2567	3243	2854	3055	3283	2017	1826	2736	3064	2830
Сербія	2555	2761	3078	3276	3966	3733	3685	3850	4755	5034
Таджикистан	143	150	161	177	197	215	228	271	274	303
Туркменістан	1959	2642	3253	3790	4253	4876	5336	5641	5909	6154
Україна	986	1155	1287	1436	1486	1110	963	947	978	994
Узбекистан	132	188	241	256	273	294	291	291	290	299
Болгарія	6602	6073	6210	6650	6923	6295	6064	6029	7205	7003
Чехія	11999	12196	11408	12893	12656	11465	10999	11484	14691	14590
Естонія	11858	11674	12307	14292	16708	15908	14412	15042	18246	18628
Угорщина	9928	9151	8621	10539	11033	10147	8673	8274	9324	9159
Латвія	5420	5161	5788	6550	7819	7476	7398	7224	8984	8969
Литва	4185	4291	4633	5257	5853	5225	5012	5047	6148	6170
Польща	4368	4895	4291	5192	6056	5523	4860	4938	6248	6084
Румунія	3412	3361	3425	3784	4120	3659	3529	3737	4622	4802
Словаччина	9728	9313	9608	10176	10695	9156	8460	8742	10250	10479
Словенія	5540	5216	5595	5922	5938	5981	6093	6580	7885	8076

Джерело: складено авторами за даними [4]

обсягу ПІІ за цей період. У 2014–2015 рр. після політичних змін та початку воєнних дій на Сході за такими операціями, навпаки, відбувся відтік коштів з України. У 2016–2018 рр. чистий притік коштів за такими операціями поступово відновився» [5].

Ми поділяємо позицію В. Козюка, який наголошує: «...такі інвестиції швидше консервують структуру економіки, навіть якщо і позитивно впливають на її потенціал у короткостроковому періоді. Чутливість round-tripping-інвестування до політичних шоків зближує його з гарячим капіталом. До транскордонних переливів глобальних капіталів додаються «рукотворні» переливи фактично національного капіталу. Це істотно підвищує вразливість України та робить макрофінансову стабільність хиткою» [1].

Використовуючи методику ЮНКТАД [7], здійснимо розрахунок Індексу успішності України у залученні ПІІ. Розрахунок здійснюється за формулою:

$$I_{у.з.} = \frac{ПІІ_{кр} / ПІІ_{св}}{ВВП_{кр} / ВВП_{св}}, \quad (1)$$

де ПІІ_{кр} – залучені ПІІ у країну, млн дол. США;

ПІІ_{св} – світові потоки ПІІ, млн дол. США;

ВВП_{кр} – ВВП країни, млн дол. США;

ВВП_{св} – світовий ВВП, млн дол. США.

Якщо частка країни у глобальних потоках ПІІ збігається з її відносною вагою у світовому ВВП, індекс дорівнюватиме 1. Якщо значення індексу буде більше 1, це свідчатиме про більшу частку ПІІ відносно ВВП. За умови коли значення індексу буде меншим за одиницю, це вказуватиме на меншу частку ПІІ відносно ВВП. Результати розрахунків для України і низки країн систематизовано у табл. 2.

Як бачимо, у 2016–2018 рр. значення Індексу успішності України у залученні ПІІ було нижчим відповідних значень для Грузії, Болгарії, Чехії, Естонії, Румунії; знаходилося практично на одному рівні з Польщею та Словенією та перевищувало показники Угорщини, Латвії, Литви, Словаччини й Молдови. При цьому від’ємне значення для Угорщини у 2013–2015 рр. та низький показник у 2016–2018 рр. були зумовлені від-

током ПІІ у 2015 та 2016 рр. (14,48 млрд дол. США та 5,75 млрд дол. США відповідно). Загалом же починаючи з 2013 р. значення Індексу для України є значно нижчим за показники попередніх періодів, що свідчить про уповільнення іноземної інвестиційної активності.

Водночас у 2018 р. Україна посіла 38-му позицію зі 105 країн [6], увійшовши до ТОП-50 країн, до яких надійшли так звані greenfield прямі іноземні інвестиції. Greenfield-інвестиції являють собою такий тип ПІІ, коли компанія здійснює операції в іноземній країні, будуючи там нові об’єкти з нуля, а не шляхом злиттів чи поглинань (підприємство, торговельні представництва тощо).

У 2018 р. Україна отримала 2,63 бали, у країні було створено 58 таких проектів [6]. Одержаний бал означає, що наша держава залучила майже втричі більше ПІІ, враховуючи реальну величину її економіки. Натомість лідер рейтингу-2019 – Сербія одержала бал 11,92, тобто, за оцінками, змогла залучити майже у 12 разів більше ПІІ виходячи з величини її економіки, другу позицію посіла Чорногорія з балом 11,49, а третю – Камбоджа 10,82 бали. Варто відзначити певне поліпшення позицій нашої країни порівняно з попередніми роками: у 2017 р. Україна посідала у рейтингу 39-ту позицію (40 новостворених об’єктів, бал – 2,17), а в 2016 р. – 48-му позицію (28 об’єктів, бал – 1,77).

Також, за даними мережі KPMG в Україні [3], у 2018 р. продовжувалася тенденція 2017 р. збільшення активності на ринку угод злиття і поглинання (M&A) після зменшення їх обсягів та кількості у 2014 р. Тобто, незважаючи на низку політичних та економічних викликів, другий рік поспіль зростає інтерес як вітчизняних, так і іноземних інвесторів до придбання українських активів. Зокрема, 28% від загальної вартості угод злиття і поглинання (508 млн дол. США) і 31% від їх кількості (25 угод) у 2018 р. було укладено між іноземними покупцями та українськими продавцями (рис. 4). Переважна більшість угод з іноземними інвесторами була укладена в аграрній та металургійній галузях, банківській справі та страхуванні, а також сек-

Таблиця 2

Розрахунок Індексу успішності у залученні прямих іноземних інвестицій

Країна	2004-2006	2007-2009	2010-2012	2013-2015	2016-2018
Україна	2,647	2,241	2,273	0,925	1,280
Болгарія	7,915	6,820	1,598	1,462	1,680
Чехія	2,525	1,259	1,250	0,761	2,263
Естонія	5,554	3,630	3,032	0,965	2,680
Угорщина	2,655	1,149	2,800	-0,432	0,474
Латвія	2,650	1,593	1,788	1,294	0,984
Литва	1,950	1,261	1,165	0,462	0,650
Польща	1,810	1,205	1,332	1,000	1,176
Румунія	3,677	1,990	0,800	0,897	1,305
Словаччина	4,076	1,357	1,432	-0,169	0,625
Словенія	0,826	0,390	0,513	0,874	1,199
Грузія	5,153	4,739	3,494	4,615	5,236
Молдова	3,107	3,840	2,120	1,703	1,008

Джерело: розраховано авторами за даними [4]

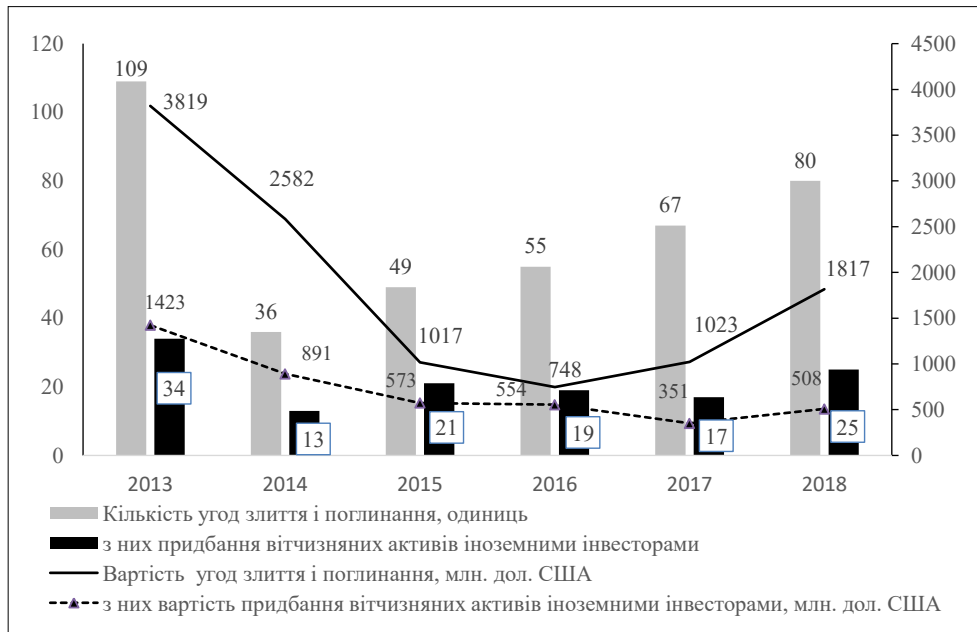

Рис. 4. Кількість і вартість угод злиття і поглинання в Україні у 2013–2018 рр.

Джерело: складено авторами за даними [3]

торі нерухомості та будівництва, транспорту й інфраструктури.

При цьому майже половину (11 з 25-ти) угод було укладено з іноземними інвесторами, які вперше прийшли на український ринок. Також характерною відмінністю 2017–2018 рр. є зменшення середньої вартості угод, попри збільшення їх чисельності. Це вказує на обережність дій іноземних інвесторів (особливо тих, хто вперше зайшов на вітчизняний ринок), ураховуючи президентські та парламентські вибори у 2019 р. в країні і недостатню впевненість у перспективах економічного розвитку країни. Тому, на нашу думку, забезпечення політичної передбачуваності, економічної стабільності, проведення приватизації та земельної реформи, прискорення темпів економічного розвитку та зростання ВВП, підвищення ефективності антикорупційної діяльності мають стати сигналами й орієн-

тирами для іноземних інвесторів щодо ухвалення ними позитивних інвестиційних рішень на користь України.

Висновки. Маючи значний інвестиційний потенціал, Україна залишається на периферії світових інвестиційних процесів, що зумовлено незадовільним інвестиційним кліматом країни, який визначає її низьку інвестиційну привабливість для іноземних інвесторів. Поряд із припиненням військових дій на Сході країни, забезпеченням політичної та економічної стабільності, зниженням рівня корупції, вдосконаленням національного законодавства та побудовою незалежної судової системи, підготовкою якісних інвестиційних пропозицій українських компаній необхідні узгоджені, комплексні зусилля політиків, урядовців та недержавних органів влади, фінансових інституцій, освітніх центрів та громадськості у створенні сприятливої екосистеми як для вітчизняного, так і для іноземного бізнесу.

Список літератури:

1. Козюк В. KSE Voice: Олігархічна гідра прямих іноземних інвестицій. URL : https://dt.ua/finances/oligarhichnagidra-pryamih-inozemnih-investicij-vid-makrofinansovoyi-nestabilnosti-do-tehnologichnogo-vidstavannya-285294_.html (дата звернення: 28.11.2019).
2. НБУ оцінив вітчизняні кошти, що надійшли в Україну як прямі іноземні інвестиції. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2501791-nbu-ociniv-vitciznani-kosti-so-nadijsli-v-ukrainu-ak-prami-inozemni-investicii.html> (дата звернення: 27.11.2019).
3. Огляд M&A угод в Україні у 2018 році. URL : <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/ua/pdf/2019/02/Ukrainian-MA-Review-report-2018-UA.pdf> (дата звернення: 25.11.2019).
4. Статистична база ЮНКТАД. URL : https://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_ChosenLang=en (дата звернення: 16.11.2019).
5. У 2018 році вітчизняний бізнес повернув в Україну 0,5 млрд дол. США у вигляді іноземних інвестицій. Прес-реліз НБУ. URL : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=91590511&cat_id=55838 (дата звернення: 27.11.2019).
6. Greenfield FDI Performance Index 2019: Serbia storms to top. URL : <https://www.fdiintelligence.com/Locations/Asia-Pacific/Greenfield-FDI-Performance-Index-2019-Serbia-storms-to-top> (дата звернення: 22.11.2019).
7. World Investment Report 2002. Transnational Corporations and Export Competitiveness. URL : <http://unctad.org/en/pages/PublicationArchive.aspx?publicationid=658> (дата звернення: 20.11.2019).

References:

1. Kozjuk V. KSE Voice: Oligarkhichna ghidra prjamykh inozemnykh investycij [KSE Voice: The oligarchic hydra of direct foreign investments in Ukraine]. Available at: https://dt.ua/finances/oligarhichna-gidra-pryamih-inozemnih-investicij-vid-makrofinansovoyi-nestabilnosti-do-tehnologichnogo-vidstavannya-285294_.html (accessed 28.11.2019).
2. NBU ocinyv vitchyznjani koshty, shho nadijsly v Ukrajinu jak prjami inozemni investyciji [The Central Bank of Ukraine evaluated the flow of domestic funds which re-entered Ukraine as direct foreign investments]. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2501791-nbu-ociniv-vitciznani-kosti-so-nadijsli-v-ukrainu-ak-prami-inozemni-investicii.html> (accessed 27.11.2019).
3. Oghljad M&A ughod v Ukrajinu u 2018 roci [Review of M&A transactions in Ukraine in 2018]. Available at: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/ua/pdf/2019/02/Ukrainian-MA-Review-report-2018-UA.pdf> (accessed 25.11.2019).
4. Statystychna baza JuNKTAD [UNCTAD Statistical Database]. Available at: https://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_ChosenLang=en (accessed 16.11.2019).
5. U 2018 roci vitchyznjanyj biznes povernuv v Ukrajinu 0,5 mlrd. dol. SShA u vyghljadi inozemnykh investycij [In 2018, the domestic business repatriated \$0.5bn in a form of foreign investments]. NBU press- release. Available at: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=91590511&cat_id=55838 (accessed 27.11.2019).
6. Greenfield FDI Performance Index 2019: Serbia storms to top. Available at: <https://www.fdiintelligence.com/Locations/Asia-Pacific/Greenfield-FDI-Performance-Index-2019-Serbia-storms-to-top> (accessed 22.11.2019).
7. World Investment Report 2002. Transnational Corporations and Export Competitiveness. Available at: <http://unctad.org/en/pages/PublicationArchive.aspx?publicationid=658> (accessed 20.11.2019).

ТЕНДЕНЦИИ И ОСОБЕННОСТИ ПРЯМОГО ИНОСТРАННОГО ИНВЕСТИРОВАНИЯ В ЭКОНОМИКУ УКРАИНЫ

Статья посвящена анализу состояния, тенденций и особенностей прямого иностранного инвестирования в экономику Украины. Установлено, что динамика поступления и объемы накопленных прямых иностранных инвестиций в течение 1999–2018 гг. не соответствуют потребностям модернизации отечественной экономики и формирования условий ее роста. Определено низкое качество иностранных инвестиций, привлеченных в отечественную экономику в виде round-tripping-инвестиций. Осуществлен расчет Индекса успешности Украины в привлечении прямых иностранных инвестиций. Отмечено, что, несмотря на низкую инвестиционную привлекательность нашего государства по сравнению с подавляющим большинством транзитивных и европейских стран, интерес иностранных инвесторов к Украине и отечественных активов постепенно растет. На это указывают рост числа greenfield-инвестиций и положительные сдвиги на рынке сделок слияний и поглощений (M&A) в 2017–2018 гг.

Ключевые слова: прямые иностранные инвестиции, round-tripping-инвестиции, Индекс успешности в привлечении прямых иностранных инвестиций, greenfield-инвестиции, сделки слияния и поглощения.

TENDENCIES AND FEATURES OF DIRECT FOREIGN INVESTMENT IN THE ECONOMY OF UKRAINE

In the context of increasing competition for investment resources and increasing protectionist tendencies in the world investment market, attracting foreign direct investment into the domestic economy is a priority task facing the Ukrainian state. The article is devoted to the analysis of the state, trends and features of attracting foreign direct investment into the national economy. It will allow to evaluate the current realities and problems of Ukraine's entry into the world investment market and to increase the effectiveness of this process. Despite the considerable investment potential of Ukraine, the dynamics of FDI flows into the economy during 1999-2018 was divergent. By the end of 2018, Ukraine's economy had accumulated more than 43 billion dollars, which does not correspond to the needs of its modernization, conditions for its growth and its sustainability. We have calculated the Index of Success in Attracting FDI of Ukraine and a number of post-socialist countries according to the UNCTAD methodology during 2004-2018. In the article clarified, that countries that consistently introduced market reforms have made great strides in this direction. On the other hand, the value of The Index for Ukraine, especially in 2013-2015, has significantly decreased, which confirms the thesis about reducing the investment attractiveness of the domestic economy for foreign investors. This is confirmed by the comparison of the value of FDI per capita in a number of countries with the Ukrainian index. Among the countries with transition economies, FDI per capita in 2009-2018 was below the Ukrainian level only in the Republic of Moldova (until 2018), Uzbekistan, Tajikistan and Kyrgyzstan. A large part of FDIs in Ukraine (22% of the total volume) are round-trip transactions which negatively impact the overall macroeconomic stability of the country. However, in 2017-2018, we observe a certain restoration of trust and a growing interest among foreign investors – leading to an increase in acquisitions of domestic assets. A broad range of comprehensive and coordinated measures to create an attractive ecosystem for both domestic and foreign businesses are required in order to more effectively attract FDIs in Ukraine.

Key words: foreign direct investment (FDI), round-trip investments, Index of Success in attracting FDI, 'greenfield' investments, mergers and acquisitions.